Messukylän koulun esiopetus

Lukuvuosisuunnitelma, kohdat 3 ja 4

3. Kiusaamisen ehkäiseminen

Kiusaamisen ehkäiseminen ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ovat läpileikkaava osa esiopetuksen toimintakulttuuria. Turvallista ja yhteisöllistä esiopetusta rakennetaan ennakoivasti:

- ryhmäyttämällä
- vahvistamalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja
- aikuisten sensitiivisen läsnäololla
- yhteisillä toimintatavoilla

Miten minulla menee -kyselyn tekevät työntekijät haastatellen kaikkia esioppilaita esiopetuksessa (liite 4). Miten minulla menee -kyselyn vastaukset toimivat keskustelun herättäjänä sekä yhteisöllisessä opiskeluhuollossa että huoltajien kanssa, mutta myös tausta-aineistona koulun kanssa työstettävään suunnitelmaan kiusaamisen ehkäisystä.

Miten minulla menee -kyselyn koonti (yksi per yksikkö) palautetaan 16.10.2026 mennessä tämän linkin kautta Esiopetuksen kiusaamiseen liittyvä yksikkökohtainen koonti – Täytä lomake

3.1. Suunnitelma ryhmäyttämisestä

Lisää kuva

- Miten ryhmäytätte lapset?
- Miten varmistamme, että lapsi saa kokemuksen osallisuudesta?

Ryhmäytämme eskarilaiset oman ryhmän kanssa esim. leikkimällä koko porukan kanssa tai pienemmissä ryhmissä. Kauden alussa ryhmissä painottuvat tutustumisleikit. Kaikissa eskariryhmissä on käytössä LeKe-leikit (Leikitään ja Keskitytään). Ryhmäytymistä tukee myös lasten laatimat ryhmäkohtaiset eskarisäännöt. Lisäämme kaikkien eskareiden yhteisöllisyyttä yhteisillä teemapäivillä, kuten liikuntapäivällä. Eskarit tekevät viikoittain yhteistyötä ekaluokkalaisten kanssa. Tämän myötä tutustutaan myös koululaisiin ja samalla harjoitellaan toisesta välittämistä ja huolehtimista.

Huomioimme jokaisen lapsen päivän aikana. Lapsilla on mahdollisuus esittää toiveita eskariryhmän toimintaan liittyen, esim. pienryhmien nimien äänestys, leikkiparien valinta ja toiveet eskarivuodelle. Pidetään satunnaisesti lasten palavereja.

Lapsille toteutetaan lukuvuoden aikana erilaisia kyselyitä, joiden avulla kartoitetaan myös lapsen ryhmään kuulumisen tunnetta ja osallisuutta ryhmän jäsenenä.

Huoltajilta on kysytty vanhempainillassa ajatuksia kiusaamisen ehkäisyyn ja sieltä nousi esiin seuraavanlaisia teemoja:

- ryhmäytyminen, leikkiminen ja yhdessä tekeminen, toisten tunteminen
- empatia-, kaveri-, tunnetaitojen sekä erilaisuuden hyväksymisen harjoittelu
- aikuisen läsnäolo ja luottamuksellinen suhde: säännöt, rajat ja rakkaus, varhainen puuttuminen, tarpeeksi aikaa huomioida

3.2. Toimenpiteet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi

Lisää kuva

Kuvatkaa

- miten yksikössänne käsitellään tunteita sekä toimet kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi.
- miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet.

Hyödyntäkää koulun kanssa yhdessä tehtävää suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä 2026-2027 (löytyy Power Apps:sta) ja Tampereen kaupungin opiskeluhuoltosuunnitelmaa 2026-2028, joka sisältää esi- ja perusopetuksen yhteisen osion.

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen | Opetushallitus (oph.fi)

Kohti turvallista koulua -materiaaleja (päivittyvät lukuvuoden aikana)

Tunnekasvatusmenetelmä tai -suunnitelma	Toimet kiusaamisen jne. ehkäisemiseksi ja puuttumiseksi	Miten lapsia kannustetaan tunnistamaan omat ja toisten vahvuudet?	Koulun kanssa yhdessä sovittua, esim. toimintamalli
Tunnekasvatus on osana jokaista esiopetuspäivää. Käytössä monenlaisia tunnekasvatuskeinoja ja –materiaaleja. Luetaan tunnekasvatukseen liittyvää kirjallisuutta lasten kanssa ja käsitellään niitä mm. keskustellen ja projektien muodossa. Eskarikirjassa tunnekasvatuksen teema kulkee mukana eskarivuoden ajan. Sanoitetaan lasten tunnetiloja ja toimintaa mm. ristiriitatilanteissa.	Hyvä ryhmäytyminen on tärkeää. Aikuisen valitsemat leikkiparit. Kiusaamiseen puututaan aina ja aikuinen auttaa selvittämään ristiriitatilanteita. Eskarissa käytössä Pisarapuuttuminen. Lapset harjoittelevat vuorovaikutus- ja tunnetaitoja arjessa jatkuvasti. Yhteistyö kodin kanssa tärkeää, huoltajien huolet otetaan vakavasti ja huoltajia myös osallistetaan tunnekasvatuksessa mm. kehoittamalla puhumaan sattuneista ristiriitatilanteista myös kotona. Aikuiset tarkkailevat lasten keskinäistä toimintaa jatkuvasti. Arjessa yhdessä toimiminen ja yhteistyön tekeminen koululaisten kanssa on jo itsessään kiusaamisen ehkäisyä, kun eri ikäiset lapset toimivat yhdessä ja tutustuvat toisiinsa. Välituntien aikana eskarit ja koululaiset leikkivät yhdessä.	Esiopetusarjessa mm. kaverin kehuminen, lasten ja aikuisten toimesta hyvän huomaaminen ja sen sanoittaminen, kehupiirit, tunnetaitokortit sekä vahvuuksien nimeäminen.	Koulussamme puututaan kaikkeen kiusaamiseen ja häirintään. Tilanteen voi tuoda ilmi sen havainnut aikuinen tai oppilas. Myös huoltaja voi ottaa yhteyttä kouluun, jos lapsi kertoo huolestuttavasta tilanteesta koulussa. Lukuvuoden alussa käymme luokissa läpi koulun yhteiset säännöt ja toimintamallit. Luokissa tehdään myös oppilaiden kanssa ryhmän omat säännöt sekä turvallisemman tilan säännöt lukuvuoden alussa. Sääntöjä kerrataan pitkin lukuvuotta tarpeen mukaan. Oppilas voi kertoa kokemastaan ja havaitsemastaan kiusaamisesta kenelle vain koulun aikuiselle.

4. Pedagogiset painopisteet

Lukuvuoden aikana esiopetuksessa painotetaan lapsen monilukutaidon, liikunnallisen elämäntavan ja luontosuhteen vahvistamista. Painopisteet kytkeytyvät esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin ja toteutuvat kaikessa arjen toiminnassa lasten osallisuutta ja vahvuuksia huomioiden.

Kirjatkaa tämän lukuvuoden konkreettisia toimia kolmessa painopisteessä.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä lasten kanssa. Henkilöstö ymmärtää oppimisympäristön laajasti sisältäen fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ulottuvuuden sekä digitaaliset ja ulkopedagogiset oppimisympäristöt.

Esiopetusryhmien välinen yhteistyö ja yhteisopettajuus on keskeisiä toimintamalleja esiopetuksessa. Hyödyntäkää liitteistä löytyviä *Painopisteiden tukimateriaaleja* (LIITE 1), *Leikin havainnoinnin materiaaleja ja suunnitelmapohjaa* (LIITE 9), *Lukeva Tampere -ohjelman toimenpiteitä lukutaitotyössä* (LIITE 2) sekä *Yhteisöllisen opiskeluhuollon materiaaleja* (LIITE 8) mm. tunnetyöskentelyssä.

4.1. Painopiste 1: Lukutaitotyön ja monilukutaidon vahvistaminen

Lisää kuva

Yhdenvertaisuuden vuoksi on tarpeen määritellä lukutaitotyöhön toimenpiteet, jotka minimissään toteutetaan kaikissa kaupungin esiopetuksen lapsiryhmissä.

Kirjatkaa konkreettinen suunnitelma, miten toteutatte alla olevia toimenpiteitä yksikössänne. Mikä on erityinen lukutaitotyön kehittämiskohteenne tänä lukuvuonna (valitkaa liiteestä 2.)?

1. Panostetaan monilukutaitoa tukevaan vuorovaikutukseen lasten kanssa, kuten selkeään puheeseen ja sitä tukeviin kuviin sekä asioiden ja ympäristöjen nimeämiseen.
2. Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.
3. Tehdään lukeminen näkyväksi teemapäivillä ja -viikoilla järjestämällä vähintään yksi kirjatori tai lempikirjanäyttely toimintakaudella.
4. Jaetaan ja vahvistetaan henkilöstön osaamista KUKA-vastaavien ja yhteisten keskustelujen kautta.
5. Hyödynnetään Lukeva varhaiskasvatus -kyselyä yksikön toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.
6. Valitaan ryhmään tai yksikköön vuosittainen oma lukutaidon kehittämisteema (liite 1) ja kirjataan se pedagogisiin suunnitelmiin. Kirjataan myös toimenpiteet teeman kehittämiseksi.

Kuvatkaa, miten toteutatte monilukutaidon eri osa-alueita esiopetustoiminnassa.

Monilukutaito sisältää erilaisia lukutaitoja, kuten peruslukutaidon, numeerisen lukutaidon, kuvalukutaidon ja medialukutaidon. Monilukutaitoon liittyy laaja tekstikäsitys, jonka mukaan tekstit voivat olla muun muassa kirjoitettuja, puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. (Tampereen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2025)

KieliPeda-työvälinettä käytetään esiopetuksessa tukemaan kielitietoisen esiopetuksen toteuttamista. Työväline auttaa ja tukee tiimejä kielellisesti vastuullisen pedagogiikan toteuttamisessa. KieliPeda-työvälineestä hyötyvät kaikki esioppilaat lapsen kielitaustasta riippumatta.

- KieliPeda-työväline: kielitietoisen oppimisympäristön arviointi (henkilöstön toiminta, oppimisympäristö, lapsen osallisuus)

Lukutaitotyön kehittämiskohde tälle lukuvuodelle:

Toteutetaan ääneen lukeminen tai vuorovaikutukselliset kielellä leikittelyt, kuten loruttelu, riimittely ja laulaminen osana arkea vähintään 10 minuuttia päivässä.

Luemme päivittäin lepohetkillä. Eskarikirjasta arjessa mukana tarinat, arjessa monilukutaito osana päivittäistä toimintaa.

Eskariarjessa käytössä: tabletit, tietokoneella näppäimistötaidot, Beebotit, vierailut esim. kirjastossa, hahmotustehtävät ja ohjelmointitaitojen pohjustaminen loogisissa päättelyissä, kuvanlukutaito, ympäristön havainnointi, digivälineitä.

KieliPeda-työkalua hyödynnämme tarpeen mukaan lapsen suomen kielen arvioimiseen.

4.2. Painopiste 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen

Lisää kuva

1.8.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos velvoittaa esi- ja perusopetuksen edistämään liikunnallista elämäntapaa. Uudistuksessa liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lisätty tavoitteeksi erityisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä.

1. Arvioikaa yksikkönne toimintakulttuuria liikkumisen edistämisen näkökulmasta. Suositeltavaa on käyttää Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arviointia.

2. Valitkaa arvioinnin perusteella 1-3 kehittämiskohdetta lukuvuodelle alla olevista osa-alueista:

- Toiminnan organisointi
- Liikkumisen lisääminen
- Motoriset taidot ja toiminnallisuus
- Osallistuminen ja osallisuus
- Oppimisympäristöt
- Yhteistyö lasten liikkumisen edistämiseksi

3. Kirjatkaa konkreettiset toimenpiteet, miten toteutatte kehittämiskohteita toiminnassanne.

Linkkejä toteutuksen tueksi:

- Liikkumisen vuosikello | Tasku
- Liikkumisen materiaalipankki | Tasku
- Liikkuva varhaiskasvatus tukisivusto

Liikkuvan varhaiskasvatuksen nykytilan arvioinnista kehittämiskohteemme tällä lukuvuodelle:

- Olemassa olevien liikuntavälineiden hyödyntäminen enemmän sisällä ja ulkona.

- Ohjattua liikuntaa enemmän ulkona.

- Liikettä lisää sisällä ja siirtymätilanteissa.

4.3. Painopiste 3: Luontosuhteen vahvistaminen

Lisää kuva

Lukuvuoden 2026–2027 aikana paneudutaan ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen lapsen luontosuhteen vahvistamisen kautta.

Toimenpiteissä keskitytään seuraaviin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen osa-alueisiin arvioinnin mukaisesti:

- Oppiminen ympäristössä
- Oppiminen ympäristöstä
- Ympäristön puolesta toimiminen

Mitä vahvuuksia olette yksikössä tunnistaneet?

Mitä osa-alueita yksikössä vahvistetaan lukuvuoden 2026–2027 aikana ja millä tavoin?

Vahvuuksia: monenlaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen retkillä

- Oppiminen ympäristössä: hyödynnämme eskarin lähiympäristöä oppimisympäristönä monipuolisesti
- Oppiminen ympäristöstä: luonnon ja ympäristön tutkiminen ja niihin tutustuminen
- Ympäristön puolesta toimiminen: kierrätys, kestävä kasvatus

Kehittämiskohteet lukuvuodelle 2026-2027:

- metsässä olemista enemmän: ohjattua pedagogista toimintaa ja vapaata leikkiä